

POSUDEK VEDOUCÍHO

na bakalářskou práci kol. JANY BEDNÁROVÉ

(obor Francouzská filologie)

„Le Français cadien : miroir du passé, du présent et de l'avenir“

PhDr. Richard Vacula, Ph.D.

Studentka Jana Bednárová se ve své bakalářské práci věnuje problematice tzv. cajunské francouzštiny, tedy specifické variety tohoto jazyka užívané v Louisianě ve Spojených státech amerických. Vzhledem k tomu, že autorka neměla možnost opřít svoji práci o empirický výzkum v terénu, jde především o pokus o syntetické zpracování dostupných pramenů k danému tématu a o samostatnou interpretaci některých dílčích problémů.

Práci otevírá krátký teoretický vstup do dané problematiky. Následně autorka práci člení do tří hlavních částí, které jednak zpracovávají jednotlivá dílčí témata, jednak částečně odpovídají rozvržení na „minulost, přítomnost a budoucnost“ předeslanému v názvu práce. V první části studentka vymezuje cajunskou komunitu; věnuje se přitom jak základnímu historicko-geografickému vymezení, tak charakteristice cajunské francouzštiny. V následující části popisuje ze synchronního pohledu jazykovou situaci v Louisianě a zamýšlí se nad otázkami jazykové politiky. Třetí část je věnována určitému výhledu do budoucnosti cajunské komunity a francouzštiny v Louisianě, autorka zde mj. nastiňuje, které kroky jsou podle ní nezbytné pro udržení tohoto jazyka. Sociolingvistický úhel pohledu se přitom prolíná do všech hlavních částí práce a představuje určitý vůdčí metodologický rámec celého textu. Pozornost autorka věnuje i nesmírně zajímavé problematice jazykového standartu, respektive diglosie, která je v případě cajunské komunity trojčlenná: stojí zde proti sobě angličtina, cajunská francouzština a standardní francouzština.

Práce je zakončena závěrečným shrnutím, nechybí resumé v angličtině a slovenštině, bibliografie a obrazové přílohy. Prezentovaná bibliografie je bohatá a v rámci daných možností reprezentativní, využívá tradiční i elektronické zdroje různého druhu; podle mého názoru přesahuje běžné nároky kladené na bakalářskou práci. Je snad jen třeba upozornit na chyby v chronologickém, resp. abecedním řazení některých bibliografických pozic (zejména v případě prací Amandy LaFleur) a v jejich typografické podobě (např. chaotické umístování teček a mezer u prací J. Leclerka). Bakalářská práce obsahuje rovněž obrazovou přílohu, která vhodně doplňuje zpracovaná témata, vlastní text navíc studentka opatřila adekvátním poznámkovým aparátem.

Z pohledu vedoucího práce se moje první a zásadní výhrada týká faktu, že studentka se mnou práci během jejího zrodu konzultovala jen zcela minimálně; i o jejím odevzdání jsem se dozvěděl až z automaticky generované zprávy ze studentského informačního systému. V dané situaci je pro mě morálně i odborně obtížné se pod práci podepsat jako její vedoucí. Na druhou stranu je však třeba ocenit, že studentka prokázala schopnost skutečně samostatné práce s adekvátními zdroji, což je v zásadě hlavním cílem bakalářské práce.

Přestože by jistě bylo možné práci, respektive zejména některé dílčí problémy, strukturovat jiným způsobem, domnívám se, že se autorce v zásadě podařilo zvolit přehledné a logické členění. Jisté výhrady bych měl snad jen vůči zpracování otázky původu studované jazykové a etnické komunity a označení *cadien/cajun* a jeho vztahu k termínu *acadien*. Nepoučený čtenář by jistě uvítal zevrubnější komentář ohledně (zčásti násilné) migrace francouzské populace v Americe, historicko-geografického vymezení *Akádie* i otázky *Grand Dérangement*, a to hned v úvodu práce. Kromě toho se domnívám, že autorka ne zcela vhodným způsobem pracuje se zmíněnými termíny *cadien* a *acadien*: z textu není zcela zřejmé, jaký obsah jim přisuzuje, místy se zdá, že jich užívá téměř jako synonym, což by ovšem bylo evidentně nesprávné (viz např. s. 14: *les Cadiens [se distinguaient par] les traits suivants : [...] le français cadien, [...] la cuisine acadienne* ; s. 15 : *l'ethnicité acadienne*).

V téměř celé práci si autorka dokázala udržet relativní vědecký odstup, až na drobné výjimky se zdržela nepodložených, paušalizujících či jednostranných tvrzení (jako příklad takové výjimky uvedme tvrzení ze s. 50 – *Tout le monde paraît approuver le fait qu'il faudrait développer le français en Louisiane* – které mimochodem sama autorka na s. 31 popírá informaci o zablokování příspěvku pro CODOFIL současným louisianským guvernérem). Prokázala také schopnost v dostatečné míře odkazovat na zdrojové texty v souladu s aktuální normou. Nedostatky v odkazování se projevují spíše ojediněle (např. s. 14: *selon de nombreux chercheurs* – bez dalšího upřesnění), někdy by bylo třeba jasně odlišit konkrétní výrok určitého autora od vlastního textu práce (např. když se na s. 44 v toku textu objevuje zjevně nadsazená Bankstonova citace: *Le Cadien a « évolué » d'une bête brute à un « hédoniste urbanisé » [...]*). Systematičtějšího charakteru – k velké škodě práce a zklamání čtenáře zájímavějšího se o věc – nabývá nedostatečné odkazování pouze tam, kde autorka zmiňuje výzkumy týkající se cajunské francouzštiny; viz např. s. 44: **Une recherche** a été conduite sur les attitudes linguistiques et l'identité culturelle [...]; s. 48: *D'après une recherche* concernant les attitudes linguistiques [...]; s. 49: **un universitaire** a travaillé dans les années 1980 avec un Cadien [...]; s. 50: **Les auteurs d'une recherche** concernant [...].

Z odborného hlediska lze mít výhrady např. k tvrzení: *La Nouvelle-Orléans a dû angliciser son nom, ce qui a eu pour corollaire la perte du centre de la culture cadienne en Louisiane représentée par cette ville* (s. 13); středisko určité kultury samozřejmě nezanikne z důvodu změny svého názvu. Jisté výhrady by také bylo lze mít vůči zpracování fonetiky cajunské francouzštiny (jeden příklad za všechny – s. 21: *si les consonnes [m] et [n] se retrouvent entre deux voyelles, elles ont une prononciation nasale (animaux [ãnimo])*); souhlásky [m] a [n] mají samozřejmě vždy nazální artikulaci, vzhledem k tomu, že jde o nosové okluzivy; autorce zde šlo o nazalizaci předcházejícího vokálu) a jejího lexika (v této kapitole – 2.4.3 – jde spíše o anekdotické citování některých příkladů specifických lexikálních odlišností cajunské francouzštiny). Diskutabilní je také zařazení jazzu a dalších hudebních stylů mezi specifické atributy cajunské komunity (kapitola 4.1.3, s. 46).

Protimluvu se autorka dopustila při vymezení původu louisianské kreolštiny: zatímco na s. 13 ji charakterizuje jako *un mélange d'africain, d'antillais, d'espagnol et d'anglais*, na s. 18 uvádí: *Le créole louisianais est un créole à la base française*. Pokud se nemýlím v interpretaci textu, podobná diskrepance se objevuje rovněž v případě konstatované výše rozpočtu organizace CODOFIL: na s. 31 autorka uvádí: *il est financé par l'État, dont il reçoit de 350 mille à 400 mille \$*; na s. 32 je pak uvedeno: *[le budget de CODOFIL est réduit à] 151 mille*. Nejasná je informace o počtu frankofonních mluvčích na s. 36: *le nombre de francophones [en Louisiane] est estimé à moins qu'un quart de million ; le nombre de locuteurs varie, tout de même, de 150 000 à 200 000. Ils sont soit bilingues, soit unilingues anglais*; odhady tedy hovoří o čtvrt milionu mluvčích, nebo o 150-200 tisících? ...a co znamená informace, že mluvčí francouzštiny

mohou být „*unilingues anglais*“? V kapitole 3.3.2, pojednávající o Mezinárodní organizaci frankofonie, by bylo vhodné uvést, že Slovensko je pouze pozorovatelským státem, nikoli plným členem (viz. s. 34).

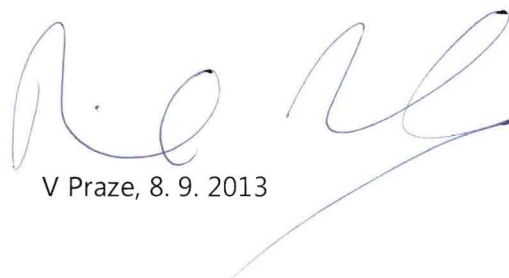
Je třeba ocenit, že studentka svoji práci vypracovala ve francouzštině, nevyhnula se však jistému množství chyb z různých jazykových plánů. Pro ilustraci:

- s. 12: *le roi d'Angleterre était le chef suprême d'une religion protestante*;
- s. 14: *vingt-trois états*;
- s. 26: *le Dictionary [...] n'est paru seulement qu'en 2010*;
- tamtéž: *les databases lexicales*;
- s. 33: *appartenance dans la Francophonie*;
- s. 41: *il s'agit un bulletin d'information*;
- s. 57: *resumé*;

V některých případech autorka použila poněkud nejasných formulací a větných konstrukcí či terminologicky nepřesných vyjádření, např.:

- s. 8: [*La Louisiane a*] *cultivé une façon de parler unique [= le français cadien]*; varietu jazyka, jakou je cajunská francouzština, nelze redukovat na „*façon de parler*“;
- tamtéž: autorka hovoří o své práci jako o „*enquête*“, přitom – jak jsme již zmínili – žádný výzkum v rámci přípravy bc. práce realizován nebyl;
- s. 10: [*les paroisses*] *se différencient des counties qui désignent les autres États américains*; autorce šlo o to, že území Louisiany je na základě původní francouzské tradice členěno na tzv. *paroisses* (tedy *farnosti*), zatímco v ostatních státech americké Unie se užívá termínu *counties* (*hrabství*);
- s. 10: [*des immigrants*] *parlaient un mélange d'africain, d'antillais, d'espagnol et d'anglais* (tento úryvek byl již zmíněn výše); „*afričtina*“ jako jazyk neexistuje, v daném kontextu by bylo vhodnější a terminologicky přesnější např. *des langues africaines*;

I přes zmíněné výhrady se domnívám, že autorka splnila požadavky, které jsou kladeny na bakalářskou práci, a doporučuji hodnocení *velmi dobře*. Jako téma pro diskusi v rámci obhajoby navrhuji mj. otázku, proč je dle autorky nutné či vhodné bojovat za udržení užívání francouzštiny v Louisianě a jak by podle ní měl být řešen vztah *cajunská francouzština – standardní francouzština*.

V Praze, 8. 9. 2013